

תורת רב חסדא

ביאור משנה: חנונות בבלי שבת דף נד עמוד ב

ואין הרחלים יוצאות חנונות. יתיב רב אחא בר עולא קמיה דרב חסדא, ויתיב וקאמר: משעה שגוזזין אותה טומנין לה עזק בשמן, ומניחין לה על פדחתה כדי שלא תצטנן. אמר ליה רב חסדא: אם כן עשיתה מר עוקבא! אלא יתיב רב פפא בר שמואל קמיה דרב חסדא ויתיב וקאמר: בשעה שכורעת לילד טומנין לה שני עזקין של שמן, ומניחין לה אחד על פדחתה ואחד על הרחם כדי שתתחמם. אמר לו רב נחמן: אם כן עשיתה ילתא! אלא אמר רב הונא: עץ אחד יש בכרכי הים וחנון שמו, ומביאין קיסם ומניחין לה בחוטמה כדי שתתעטש ויפלו דרני ראשה. אי הכי זכרים נמי! - כיון דמנגחי זכרים בהדדי, ממילא נפלן. שמעון נזירא אמר: קיסמא דריתמא. בשלמא דרב הונא - היינו דקתני חנונות, אלא לרבנן, מאי חנונות - דעבדינן להו מילתא דמרחמינן עלייהו.

"תיבטל שמועה מפני משנה" ירושלמי מסכת כתובות פרק ד

מתני': בנן נוקבן דיהוין ליכי מינאי אינון תהון יתבן בביתי ומיתזנן מנכסי עד דתינסבן לגוברין חייב שהוא תניי ב"ד:

גמ': רב חסדא אמר בגרו איבדו מזונות נישאו איבדו פרנסתן

תני ר' חייה בגרו לא נישאו נישאו לא בגרו איבדו מזונותן ולא איבדו פרנסתן

...אתא עובדא קומי רבי מנא ובעא מיעבד כהדא דרב חסדא

אמר ליה ר' חנניה והא תני ר' חייה בגרו ולא נישאו נישאו ולא בגרו אבדו מזונותן ולא אבדו פרנסתן
אמר ליה אנא אמרי שמועה ואת אמרת מתניתא תבטל שמועה מיקמי מתנית'

מקורות השמועות של רב חסדא:

(1) ירושלמי מסכת ביצה פרק ה

מתני' השואל כלים מחברו מעי"ט כרגלי השואל בי"ט כרגלי המשאיל האשה ששאלה מחבירתה תבלין ומים ומלח לעיסתה הרי אלו כרגלי שתיהן ר' יהודה פוטר במים מפני שאין בו ממש:

גמ' א"ר בא תחומין עשו אותן כמידת הדין תדע לך שכן תמן אמרין בשם רב חסדא ולא ידעין אין מן שמועה ואין מן מתני' ואפי' עצים וסברנן מימר עצים אין בהן ממש

(2) תלמוד בבלי מסכת חולין דף עה עמוד א

אמר רב חסדא: השוחט את הטרפה, ומצא בה בן ט' חי - טעון שחיטה, וחייב בזרוע והלחיים והקבה, ואם מת - טהור מלטמא במשא.

א"ל רבא: טעון שחיטה, כמאן - כר"מ, ואם מת טהור מלטמא במשא, כמאן - כרבנן!

ולטעמיק, הא דתני רבי חייא: השוחט את הטרפה ומצא בה בן ט' חי - טעון שחיטה, וחייב בזרוע והלחיים והקבה, ואם מת - טהור מלטמא במשא. טעון שחיטה, כמאן - כר"מ, ואם מת - טהור מלטמא במשא - כרבנן!

הא לא קשיא, ר' חייא אם כבר מצאו מת קאמר, אלא לדידך קשיא!

א"ל: לדידי נמי לא קשיא, ד' סימנים אכשר ביה רחמנא.

כי סליק ר' זירא, אשכחיה לרב אסי דיתיב וקאמר ליה להא שמעתא, א"ל: יישר, וכן אמר ר' יוחנן. מכלל דפליג עליה ר"ש בן לקיש? משהא הוה שהי ליה ושתיק ליה, ואיכא דאמרי: משתא הוה שתי ושתיק ליה.

טורת רב הונא אצל רב חסדא: בבלי ביצה כא ע"א

בעא מניה רב אויא סבא מרב הונא: בהמה, חציה של נכרי וחציה של ישראל, מהו לשחטה ביום טוב? - אמר ליה: מותר.

- אמר ליה: וכי מה בין זה לנדרים ונדבות? - אמר ליה: עורבא פרח.

כי נפק, אמר ליה רבה בריה: לאו היינו רב אויא סבא דמשתבח ליה מר בגויה, דגברא רבה הוא?

- אמר ליה: ומה אעביד ליה, אני היום (שיר השירים ב) סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים, ובעא מינאי מלתא דבעיא טעמא.

וטעמא מאי? בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל מותר לשחטה ביום טוב - דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה, אבל נדרים ונדבות - אסור לשחטן ביום טוב, דכהנים כי קא זכו - משלחן גבוה קא זכו.

אמר רב חסדא: בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל - מותר לשחטה ביום טוב, דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה, עיסה, חציה של נכרי וחציה של ישראל - אסור לאפותה ביום טוב, דהא אפשר ליה למפלגה בלישה.

- ומי אית ליה לרב חסדא "הואיל"? והא אתמר: האופה מיום טוב לחול, רב חסדא אמר: לוקה, רבה אמר: אינו לוקה. רב חסדא אמר: לוקה, לא אמרינן: הואיל ומקלעי ליה אורחים חזי ליה - השתא נמי חזי ליה. רבה אמר: אינו לוקה, אמרינן הואיל! אלא, לא תימא הואיל ואפשר, אלא: כגון דאית ליה נבלה, דודאי אפשר לפייסן בנבלה.

כוחם של חכמים:

(1) בבלי פסחים מו ע"ב

אמר ליה רבה לרב חסדא: לדידך, דאמרת לא אמרינן הואיל - היאך אופין מיום טוב לשבת?

אמר ליה: משום עירובי תבשילין.

ומשום עירובי תבשילין שרינן איסורא דאורייתא?

אמר ליה: מדאורייתא צורכי שבת נעשין ביום טוב, ורבנן הוא דגזרו ביה, גזירה שמא יאמרו אופין מיום טוב אף לחול. וכיון דאצרכוה רבנן עירובי תבשילין - אית ליה היכירא.

- איתיביה: בהמה המסוכנת לא ישחוט אלא כדי שיכול לאכול הימנה כזית צלי מבעוד יום.

יכול לאכול - אף על גב דלא בעי למיכל.

בשלמא לדידי, דאמרי הואיל - הואיל ואי בעי למיכל מצי אכיל - משום הכי ישחוט. אלא לדידך, דאמרת לא אמרינן הואיל - אמאי ישחוט?

- אמר ליה: משום הפסד ממונו.

- ומשום הפסד ממונו שרינן איסורא דאורייתא?

- אמר ליה: אין, משום הפסד ממונו גמר בלבו לאכול כזית, ואי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה.

(2) בבלי, יבמות פט ע"א

אין תורמין מן הטמא על הטהור, ואם תרם, בשוגג - תרומתו תרומה, במזיד - לא עשה ולא כלום.

מאי לא עשה ולא כלום? א"ר חסדא: לא עשה ולא כלום כל עיקר, דאפילו ההיא גריוא הדר לטיבליה;

...

א"ל רבה לרב חסדא:

לדידך דאמרת לא עשה ולא כלום כל עיקר, דאפי' ההוא גריוא הדר לטיבליה, מ"ט? גזירה דלמא פשע ולא מפריש, מי איכא מידי דמדאורייתא הוי תרומה, ומשום דלמא פשע אפקוה רבנן לחולין?

וכי ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה?

א"ל: ואת לא תסברא? והתנן: הולד ממזר מזה ומזה;

בשלמא משני ממזר, אלא מראשון אמאי? אשתו היא וישראל מעליא הוא, וקא שרינן ליה בממזרת!

א"ל, הכי אמר שמואל: אסור בממזרת. וכן כי אתא רבין א"ר יוחנן: אסור בממזרת.

ואמאי קרי ליה ממזר? לאוסרו בבת ישראל.